

Giuseppe Buccellato, Paolo Santoni, Morand Wirth, *Il cammino di una profezia. Storia dei Salesiani Cooperatori dalle origini alle soglie del Concilio*, Editrice Elledici, Torino 2015, ss. 59.

Obecność oraz zaangażowanie w działalność zbawczą Kościoła osób świeckich i duchownych zrzeszonych w grupach lub stowarzyszeniach nie są zjawiskiem nowym. Fakt ten potwierdza choćby istnienie w Rodzinie Salezjańskiej Stowarzyszenia Salezjanów Współpracowników. Ma ono długą, przeszło stuletnią, i ciekawą historię zarówno w kolebce swego powstania – Italii, jak i poza nią. W ostatnich dziesięcioleciach ukazywały się różne publikacje prezentujące historię i rozwój działalności tej grupy, a istniejącą bibliografię ubogacają wciąż nowe pozycje. Dowodem tego może być książka pt. *Il cammino di una profezia (Droga pewnego prorocтва)*. Zakres tematu tej pozycji wyznacza podtytuł *Storia dei Salesiani Cooperatori dalle origini alle soglie del Concilio (Historia Salezjanów Współpracowników od początków po czasy Soboru)*.

Recenzowana pozycja, w głównej jej części, jest zbiorem refleksji różnych autorów, do których należą salezjanie: ks. Giuseppe Buccellato – doktor teologii, odpowiedzialny za Salezjanów Współpracowników w Italii, autor wielu książek i artykułów naukowych oraz ks. Morand Wirth – profesor zwyczajny, emerytowany wykładowca teologii duchowości w Papieskim Uniwersytecie Salezjańskim, a także Salezjanin Współpracownik w wieloletnim stażem – Paolo Santoni. Ta włoskojęzyczna publikacja ukazała się w 2015 r. staraniem salezjańskiego wydawnictwa z Turynu – Elledici i jest ona częścią serii „Santi e figure della Famiglia Salesiana”.

Tę niewielką, bo liczącą 59 stron, pozycję, która w syntetyczny sposób prezentuje temat zawarty w podtytule, tworzą: część wstępna – *Sommario (Kompendium)*, *Presentazione (Prezentacja)* – autorstwa Noemi Bertoli, światowej koordynatorki Stowarzyszenia Salezjanów Współpracowników oraz *Introduzione (Wprowadzenie)*, część właściwa – złożona z pięciu rozdziałów i część końcowa, na którą składają się: *Conclusioni (Podsumowanie)*, *Appendice (Dodatek)*, *Bibliografia (Bibliografia)* i *Indice (Spis treści)*.

Zgodnie z przyjętym przez Autorów celem własnych poszukiwań badawczych, książka – w swej centralnej części – zawiera analizę pięciu zagadnień szczegółowych. Punktem wyjścia owych poszukiwań jest geneza Salezjanów Współpracowników, której ks. Buccellato poświęcił pierwszy rozdział pt. *Le origini (Początki)*, s. 11-18. Prezentuje w nim pierwsze próby zaangażowania laikatu w działalność zgromadzeń zakonnych (oblaci Maryi Dziewicy), a także krótkie biografie różnych osób, które współpracowały z ks. Bosko (są to m.in. M. Gonella, C. Cays, D. Fassati, G. Gagliardi, M. Occhiena, M. Gastaldi).

Następnym etapem poszukiwań badawczych Autora jest prezentacja rozwoju świeckich salezjanów i ich form działalności. Tę kwestię podejmuje rozdział drugi noszący tytuł *Il cammino d'un'idea (Droga pewnej idei)*, s. 19-26. Treść tej części książki przedstawia wysiłki kapłana Bosko, jakie podejmował on na rzecz zatwierdzenia założonego przez siebie zgromadzenia oraz zjednoczenia w nim ludzi świeckich, którzy wspieraliby pracę wychowawczo-apostolską salezjanów.

Trzeci rozdział, autorstwa ks. Wirtha, pt. *Il consolidamento dell'Associazione sino al 1888 (Konsolidacja Stowarzyszenia aż po rok 1888)*, s. 27-29, prezentuje losy Salezjanów Współpracowników aż do śmierci ks. Bosko. W tym rozdziale czytelnik zapoznaje się z tym wszystkim, co odegrało istotną rolę w kształtowaniu ducha jedności członków i zdobywaniu nowych osób: np. podróżami zagranicznymi ks. Bosko, jego corocznymi konferencjami formacyjnymi, powstaniem czasopisma „Bollettino Salesiano” („Biuletyn Salezjański”).

Kolejnym zagadnieniem, poruszonym przez ks. Wirtha w kolejnym, czwartym rozdziale zatytułowanym *I Salesiani Cooperatori dal 1888 al 1965 (Salezjanie Współpracownicy od roku 1888 do 1965)*, s. 31-39, jest historia Stowarzyszenia w okresie siedmiu dziesięcioleci, których ramy wyznaczają dwie daty: śmierć ks. Bosko i zakończenie II Soboru Watykańskiego. Karty tego rozdziału prezentują ważne wydarzenia tamtych lat (np. międzynarodowe kongresy, z których jeden – w 1938 r. – odbył się w Polsce) oraz rozwój wersji językowych „Bollettino Salesiano”.

Refleksję Autorów zamyka ostatni rozdział pt. *La parola a don Bosco (Słowo dla ks. Bosko)*, s. 41-47, napisany przez salezjanina współpracownika Paola Santoniego. Jest to – jak wyjaśnia sam

Autor – mała antologia wypowiedzi i pism ks. Bosko dotyczących tożsamości oraz misji Współpracowników. Publikację ubogaca tekst *Regulaminu Salezjanów Współpracowników*, który opracował i opublikował w 1876 r. ks. Bosko. Został on umieszczony w części pt. *Appendice* (s. 51-56). Dla zainteresowanych tematem świeckich salezjanów Autorzy książki podali również wykaz bibliografii w języku włoskim (*Bibliografia*), s. 57, który zawiera dziesięć pozycji: teksty źródłowe, artykuły naukowe i opracowania.

Choć prezentowana publikacja nie została napisana z wielkim rozmachem – o czym świadczy jej objętość – to jednak jest pozycją potrzebną i zasługującą na uwagę. Wpisała się ona doskonale w różnego rodzaju przedsięwzięcia zrealizowane w salezjańskim świecie z okazji jubileuszu 200. rocznicy urodzin św. Jana Bosko. Pomimo że książka ma charakter popularyzatorski (taki był zresztą zamiar Autorów), to została przygotowana z zastosowaniem właściwych metod naukowych. Wyrazem tego są choćby: sięganie do tekstów źródłowych ks. Bosko, posilkowanie się zdaniem znawców tematu (np. ks. E. Cerii) czy też jasny język wypowiedzi. Warto zauważyć, że polski czytelnik odnajdzie tekst rozdziału trzeciego i czwartego autorstwa ks. Wirtha w formie niemal identycznej (zrezygnowano jedynie z zastosowania przypisów oraz dodano śródtytuły) w publikacji wydanej w Polsce w 2009 r., która nosi tytuł *Książd Bosko i Rodzina Salezjańska. Dzieje i nowe wyzwania (1815-2000)*, przekład i opracowanie ks. T. Jania, Kraków 2009 (zob. tamże, ss. 200-202 oraz ss. 357-366).

Lektura książki – przyjemna i angażująca czytelnika – ubogaca jego wiedzę historyczną na temat początków i rozwoju Salezjanów Współpracowników od czasów ks. Bosko aż po lata 60. XX wieku. Treść publikacji jest zgodna z wytyczonym przez Autorów zakresem poszukiwań badawczych. Szkoda jednak, że nie poszerzono ich ram czasowych. Należy bowiem zauważyć, iż brakuje obecnie opracowań, także polskojęzycznych, które objęłyby swoim zakresem ostatnie półwiecze (1965-2015) i rozwijałyby m.in. takie tematy jak: ewolucja prawa własnego Stowarzyszenia, duchowość Salezjanów Współpracowników, aktualne formy ich działalności, Salezjanie Współpracownicy na tle innych grup oraz stowarzyszeń laickich działających w Kościele.

Można mieć nadzieję, że włoskojęzyczna pozycja książkowa pt. *Il cammino di una profezia*, której autorami są: ks. G. Buccellato, P. Santoni i ks. M. Wirth, pozwoli również polskim badaczom salezjańskiej historii przybliżyć zainteresowanym (szczególnie członkom Stowarzyszenia Salezjanów Współpracowników) początki, rozwój a także elementy duchowego dziedzictwa tej ciągle żywej i aktywnej w wielu dziełach salezjańskich w Polsce grupy.

Ks. Piotr Szlufik SDB